

ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

Кафедра Психології

Схвалено на засіданні кафедри
протокол № 1 від 28.08.2024р.
Завідувач кафедри
Лантух І.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ
З СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
(ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053
ПСИХОЛОГІЯ
ХАРКІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ ПРАТ «ВНЗ «МАУП»

Харків. МАУП 2024

Методичні рекомендації для підготовки курсових робіт з соціальної психології (для здобувачів вищої освіти 3-го курсу, спеціальності 053 Психологія першого (бакалаврського) рівня / Харків: Харківський інститут ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2023. – 36 с.

Викладено основні питання, пов'язані з написанням та оформленням курсової роботи, містить поетапну процедуру організації курсового дослідження, приділено увагу вимогам до структури курсової роботи, наведено рекомендації щодо оформлення результатів досліджень.

РОЗРОБНИК:

Лантух І.В. – завідувач кафедри психології, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри.

Доповнено та перероблено старшим викладачем кафедри психології ХІ МАУП *О.М.Фесенко*.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1 МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
1.1. Мета, завдання та значення підготовки курсової роботи	6
1.2. Вибір теми курсової роботи	7
1.3. Вимоги дотримання наукового стилю написання курсової роботи	8
1.4. Норми та принципи академічної доброчесності при написанні курсової роботи	10
1.5. Структура та обсяг курсової роботи	10
РОЗДІЛ 2 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	11
2.1. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи	11
2.2. Вимоги до оформлення таблиць і ілюстрацій	15
2.3. Вимоги до оформлення списку використаних джерел	16
2.4. Вимоги до оформлення додатків	16
РОЗДІЛ 3 ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
3.1. Підготовка курсової роботи до захисту	18
3.2. Процедура захисту курсової роботи	18
3.3. Критерії оцінювання курсової роботи	18
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	20
ДОДАТКИ	22-36

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДСТУ - Державний стандарт України
ЗВО - заклад вищої освіти
ЗК - загальні компетентності
СК - спеціальні компетентності
НДР - науково-дослідна робота
ОК - освітній компонент
ОПП - освітньо-професійна програма
ПРН - програмні результати навчання
р. - рік
рис. - рисунок
рр. роки
табл. - таблиця

ПЕРЕДМОВА

Курсова робота з освітньої компоненти (ОК) Курсова робота з соціальної психології виконується на третьому курсі у шостому семестрі; вона систематизує знання та наукові здобутки здобувача вищої освіти у галузі соціальної психології.

Написання курсової роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія є обов'язковою складовою освітньо-професійної підготовки майбутніх фахівців, що сприяє формуванню загальних та фахових компетентностей для ефективного здійснення професійної діяльності. Даний вид роботи передбачає самостійний пошук, узагальнення, систематизацію теоретичних знань, розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел, аналіз та узагальнення психологічної інформації з соціальної психології, проведення експериментального дослідження як первинної ланки дослідницької діяльності та розв'язання конкретних фахових завдань.

Курсова робота є різновидом індивідуальної творчої праці здобувача вищої освіти й виконується на основі знань, отриманих під час навчання і в процесі самостійних теоретичних досліджень з обраної теми. Вона містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, наукові положення, які виносяться автором для публічного захисту й дозволяють визначити міру засвоєння ним теоретичного матеріалу, вміння аналізувати й застосувати його в різних ситуаціях навчально-професійної та майбутньої професійної діяльності.

1. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1 Мета, завдання та значення підготовки курсової роботи

Мета курсової роботи полягає у: систематизації, закріпленні, розширенні теоретичних і практичних знань зі спеціальності, застосуванні цих знань при вирішенні конкретних наукових і виробничих завдань; розвитку навичок самостійної роботи й оволодінні методикою дослідження та експериментування і готує здобувачів вищої освіти до написання й підготовки кваліфікаційної роботи.

Для досягнення поставленої мети виділяються наступні **завдання**:

- оволодіння знаннями про шляхи отримання теоретичних знань соціальної психології;
- ознайомлення зі специфікою наукового соціально-психологічного дослідження;
- формування навичок розробки власних моделей соціально-психологічного дослідження;
- формування навичок планування, проведення теоретичного та емпіричного дослідження та інтерпретації отриманих даних.

Курсова робота готується здобувачем вищої освіти самостійно, під керівництвом викладача. Основні етапи написання роботи:

1. Самовизначення наукового інтересу здобувача вищої освіти.
2. Вибір, конкретизація теми та її узгодження з науковим керівником.
3. З'ясування об'єкта й предмета дослідження.
4. Визначення мети та завдань дослідження.
5. Добір й аналіз літератури з теми, її вивчення та критичний огляд для знайомства зісторією і сучасним станом наукової проблеми.
6. Відбір й уточнення методик дослідження.
7. Складання плану дослідження.
8. Проведення дослідження.
9. Кількісний та якісний аналіз отриманих результатів.
10. Написання письмової роботи.
11. Літературне редагування й технічне оформлення курсової роботи.
12. Представлення курсової роботи для перевірки.
13. Усунення зауважень.
10. Захист курсової роботи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми (ОПП) здобувачі вищої освіти після засвоєння освітньої компоненти мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРНЗ).

- рефлексувати можливості власного інтелектуального потенціалу для вирішення завдань професійної діяльності (ПРН20).

У результаті засвоєння дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступні компетенції:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1);
- знання та розуміння предметну область та розуміти професійну діяльність (ЗК2);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК4);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК5);
- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (СК1);
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (СК2); здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК3); здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та загальнювати психологічну інформацію з різних джерел (СК4);
- здатність використовувати теоретичні знання для розробки, впровадження та використання нових методів психодіагностики, корекції, консультування (СК12).

Курсову роботу здобувачі вищої освіти виконують згідно з Графіком виконання курсової роботи: (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Графік виконання курсової роботи

Орієнтовний графік	Етап роботи
Складається індивідуально для кожної групи	Вибір теми та визначення завдань дослідження
	Підбір та вивчення літератури, джерел, складання плану
	Написання вступу. Виконання розділу 1
	Виконання розділу 2
	Укладання висновків та додатків, редагування та оформлення роботи
	Подання курсової роботи на перевірку
за графіком сесії	Захист курсової роботи

1.2 Вибір теми курсової роботи

Тематика курсових робіт щорічно розробляється викладачами кафедри загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін, затверджується на її засіданні і оголошується здобувачам вищої освіти у перший-другий тиждень навчального семестру.

Запропонована тематика курсових робіт (Додаток А) є приблизною як за змістом, так і за формулюванням. Здобувачу вищої освіти надається право вибору теми курсової роботи із запропонованого кафедрою списку, а також є можливість

запропонувати власну тему за узгодженням з науковим керівником. Назва курсової роботи має бути, по можливості, короткою, відповідати суті виокремленої наукової проблеми, вказувати на предмет дослідження і його мету.

При виборі теми для курсової роботи можна скористатися наступними прийомами, які значно допоможуть здобувачу вищої освіти зорієнтуватися у виборі напрямку наукового дослідження:

- дослідити стан наукових розробок на сучасному етапі розвитку психологічної науки (бібліотеки, фахові наукові журнали, безкоштовні пошукові системи наукових публікацій);
- переглянути каталоги захищених дисертацій з психології;
- ознайомитись з результатами виконаних науково-дослідних робіт членами кафедри (НДР) та їх науковими публікаціями (Google Scholar, Academia.edu, сайт електронної бібліотеки Міжнародного бібліотечно-інформаційного центру ім. Ярослава Мудрого МАУП <https://library.maup.com.ua/> та ін.);
- проконсультуватись з майбутнім науковим керівником, з метою виявлення маловивчених проблем і питань, що мають актуальне наукове значення в сучасних умовах запити практики.

Після обрання теми на засіданні кафедри загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін здобувачу вищої освіти призначається науковий керівник, що здійснює супровід процесу підготовки курсової роботи.

1.3 Вимоги дотримання наукового стилю написання курсової роботи

Курсова робота виконується державною мовою, виняток складають літературні джерела, опис яких у списку використаних джерел подається мовою видання.

Науковий стиль написання курсової роботи сприяє логізації викладу результатів теоретичного і емпіричного дослідження, забезпечує повне й точне осмислення обраної теми, послідовність і взаємозв'язок думок вітчизняних і зарубіжних науковців.

Викладення основного змісту курсової роботи науковим стилем забезпечує точність передавання наукової інформації з різних джерел. Мова йде про наукову фразеологію, абстрактну лексику, психологічні терміни. Ознаками наукового стилю є: ясність і предметність тлумачень; логічна послідовність і об'єктивність викладу; точність і лаконічність висловлювань; узагальненість; аргументація і переконливість тверджень.

У цьому стилі широко використовуються складні речення, зокрема складнопідрядні, за допомогою яких відтворюються причинно-наслідкові зв'язки між частинами тексту.

Вивчення літератури з обраної теми допоможе опанувати науковий стиль написання власного дослідження, який слід розпочинати з відповідних підручників, посібників, довідників, поступово переходячи до ознайомлення з монографічними роботами, статтями з періодичних видань, науковими

повідомленнями тощо. Насамперед підбирається література останніх років видання.

Усі міркування автора курсової роботи мають спрямовуватися на обґрунтовані результати дослідження та висновки, що передбачає насамперед, логічність викладу матеріалу, тому емоційно-експресивні мовні засоби тут краще не використовувати.

Наукова мова і стиль написання курсової роботи передбачає врахування наступних особливостей:

по-перше, це формально-логічний спосіб викладення матеріалу з обраної теми дослідження, міркування різних науковців, що передбачає доказ істини або тих чи інших положень, що виявлено як наслідок дослідження фактів дійсності;

по-друге, це стиль наукової письмової мови, яким є безособовий монолог, що передбачає виклад матеріалу від третьої особи з метою зосередження уваги на змісті, а не на суб'єкті (наприклад, «Автор вважає...»). Також доцільне використання неозначено-особових речень (наприклад, «Спочатку визначають основні фактори, що впливають на це явище»). Не рекомендується при написанні тексту курсової писати від першої особи: «Я вважаю», «Я дослідив», «Мені здається», «На мою думку» тощо;

по-третьє, з метою надання тексту змістової завершеності і цілісності наукова мова повинна визначатися точністю, якістю і цілісністю, що забезпечує наукову і практичну цінність курсової роботи.

Точність забезпечується дотриманням прийнятої в науці термінології, позначень, загальноприйнятих умовних скорочень і символів. Зокрема, необхідно виважено ставитись до використання термінів, інших слів, понять, оскільки неправильно вибране слово може змінити суть тексту.

Якість викладу – це доступність й зрозумілість викладеного матеріалу курсової роботи. Не слід без потреби застосовувати ускладнені назви, іноземні слова, щоб надати роботі науковості.

Стислість досягається шляхом точного, лаконічного викладу тексту з використанням професійної термінології. Уникайте тавтології (повторення одного й того ж іншими словами), використання штампів.

Написання курсової роботи передбачає застосування слів і словосполучень (мовних кліше), що допомагають послідовно і логічно пов'язати між собою окремі елементи наукового тексту, наприклад: «таким чином», «крім того», «з іншого боку», «у свою чергу», «у даному разі», «по-перше» («по-друге», «по-третьє» тощо), «описаний вище», «наведені результати», «на підставі отриманих даних», «як показали дослідження».

Використання мовних засобів дає можливість дотримуватись послідовності викладу наукового матеріалу, переходити до розгляду тверджень інших науковців, описати причинно-наслідкові зв'язки, підсумувати, що надає тексту логічності та наукової чіткості (Додаток Б).

1.4 Норми та принципи академічної доброчесності при написанні курсової роботи

Академічна доброчесність передбачає дотримання правил, норм та принципів, які закріплено у Законі України «Про освіту» (Додаток В).

Популяризація академічної доброчесності передбачає:

- чітке інформування здобувачів вищої освіти щодо стандартів дотримання та неприпустимості плагіату (<http://odesa.maup.com.ua/news/uchast-v-naukovo-metodichnomu-seminari-z-akademichnoi-dobrochesnosti/>);

- проведення дискусійних обговорень нормативно-правової бази, моделей з підтримки академічної доброчесності (<https://odesa.maup.com.ua/news/provedennja-naukovo-metodichnogoseminaru-akademichna-dobrochesnist-jak-kriterij-jakosti-osvitnoi-i-n/>);

- провадження системи перевірки курсових та кваліфікаційних робіт всіх учасників освітнього процесу перед захистом на наявність плагіату (за допомогою спеціалізованих програмних засобів StrikePlagiarism).

Академічна доброчесність як позитивна практика популяризується в ЗВО через постійну роз'яснювальну роботу комісії з моніторингу якості освіти, вивчення кращих практик інших ЗВО.

Унаочнення основних положень про академічну доброчесність зберігається в бібліотеці Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП» та висвітлено на офіційному веб-сайті. (<http://odesa.maup.com.ua/studentu/akademichna-dobroche/>).

Норми етичної поведінки здобувачів освіти і працівників визначені у Кодексу академічної доброчесності ПрАТ «ВНЗ «МАУП», Етичного кодексу науково-педагогічного працівника (<http://odesa.maup.com.ua/about-institute/etichnij-kodeks-nauk/>), Етичного кодексу здобувача вищої освіти (<http://odesa.maup.com.ua/studentu/etichnij-kodeks-zdob/>).

1.5 Структура та обсяг курсової роботи

Курсова робота повинна мати такі обов'язкові елементи у визначеній послідовності:

1. Титульний аркуш (перша сторінка роботи, нумерація якої враховується, аленомер на ній не ставимо).
2. Зміст (1 сторінка).
3. Список скорочень (за необхідністю, 1 сторінка).
4. Вступ (2-3 сторінки).
5. Основний текст (курсорова робота повинна складатися з розділів, поділених на підрозділи, всього 20-25 сторінок).
6. Висновки (2 сторінки)
7. Список використаних джерел (25-30 літературних джерел).
8. Додатки (за необхідності).

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1 Загальні вимоги до оформлення курсової роботи

Розділи курсової роботи мають бути викладені в строгій логічній послідовності і бути взаємопов'язаними.

Зміст роботи може бути ілюстрований схемами, таблицями, діаграмами, графіками, малюнками і так далі. Графічному змісту матеріалу за текстом необхідно давати пояснення.

Використовуючи у курсовій роботі цитати, необхідно робити посилання на літературні джерела.

У тексті не повинно бути скорочень слів, за винятком загальноприйнятих. Авторські скорочення пояснюються у списку скорочень.

Курсова робота виконується на папері стандартного формату А4 на одній стороні листа, які зшиваються в теці-швидкозшивачі або переплітаються.

Обсяг курсової роботи – 25-30 сторінок основного тексту. Шрифт - Times New Roman, 14 кегль; інтервал – 1,5.

Поля: верхнє і нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1,5 см

У курсовій роботі використовується наскрізна нумерація сторінок, арабськими цифрами, охоплюючи додатки. Другою сторінкою є зміст роботи. На титульному аркуші номер сторінки не проставляється. Номер сторінки проставляють праворуч у верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Вступ, кожний розділ, висновки, а також список використаних джерел розпочинаються з нової сторінки. Підрозділи у рамках одного розділу починаються на тій же сторінці, що і закінчився попередній, через пропуск.

Назва розділу набирається заголовними буквами і вирівнюється по центру, крапка не ставиться. Назва підрозділу набирається рядковими буквами і вирівнюється по ширині, крапка не ставиться.

Вимоги до титульного аркушу

Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи, на якій міститься інформація про тему курсової роботи, її виконавця, наукового керівника, навчальний заклад та кафедру де навчається здобувач (Додаток Г).

Вимоги до оформлення заголовків

Такі заголовки як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ» (назви розділів), «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» набираються 14 кеглем, інтервал 1,5, верхній регістр, напівжирний, вирівнювання по центру (без абзацу), початок з нової сторінки (у

кінці крапка не ставиться), відстань між заголовком і подальшим текстом має становити не менше ніж два міжрядкових інтервали. Назви підрозділів та висновки до розділів набираються 14 кеглем, інтервал 1,5, нижній регістр, напівжирний, з великої літери без крапки в кінці, вирівнювання за шириною (з абзацу).

Приклад.

1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Поняття про професійну діяльність та її роль у життєдіяльності людини

Вимоги до оформлення змісту

Зміст містить найменування і номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів (параграфів). У тому числі, вступу, розділів основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків. Рекомендується таке оформлення:

ЗМІСТ

ВСТУП.....	.....
1 НАЗВА РОЗДІЛУ.....	.....
1.1 Назва першого підрозділу.....	.....
1.2 Назва другого підрозділу.....	.....
Висновки до першого розділу	.....
2 НАЗВА РОЗДІЛУ.....	.....
2.1 Назва першого підрозділу.....	.....
2.2 Назва другого підрозділу.....	.....
Висновки до другого розділу.....	.....
ВИСНОВКИ	.....
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	.....
ДОДАТКИ (за наявності)	.....

Зміст подають на початку роботи після титульного аркуша (Додаток Д).

ВСТУП до курсової роботи

ВСТУП має містити оцінку сучасного стану вирішуваної науково-практичної проблеми, основу і початкові дані для розробки теми, а також коротке ознайомлення з основним змістом роботи і стисло характеристику самого дослідження.

У вступі вказують концептуальні складові курсової роботи, які виділяються напівжирним шрифтом та подаються в такій послідовності:

Актуальність дослідження.

Ступінь розробленості проблеми. Об'єкт дослідження.

Предмет дослідження. Мета дослідження.

Завдання дослідження. Методи дослідження. Структура та обсяг роботи.

Актуальність дослідження визначається:

- важливістю теми роботи для розробки якої-небудь теоретичної проблеми або рішення практичних завдань;

- обґрунтуванням необхідності її вивчення на підставі короткої характеристики стану відповідної галузі досліджень (тобто, що вже зроблене в науці в цьому напрямку, а що потребує додаткових досліджень, або взагалі є нерозкритим).

Обґрунтування актуальності теми дослідження триває формулюванням проблеми у формі явного протиріччя між потребами науки і практики і недоліком наявних знань.

Проблема повинна знайти відображення в назві теми дослідження.

Ступінь розробленості проблеми. Зазначаються вітчизняні та зарубіжні науковці, які, досліджуючи окремі аспекти досліджуваної проблеми, зробили значний внесок у розробку сформульованої автором досліджуваної проблеми.

Прізвища науковців подають в алфавітному порядку, наприклад, *Д. Леонт'єв, П. Лушин, С. Максименко та ін.*, іноземні прізвища пишуть українською мовою, наприклад: *С. Андерсон, С. Бакаліс, Т. Джойнер, Ф. Зенасні, П. Клампітт, А. Мак-Дональд, Д. Маклейн, Р. Нортон та ін.*

Після виявлення проблеми дослідження, визначаються його об'єкт і предмет.

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет – міститься у межах об'єкта і є конкретизацією проблемної області, досліджуваної в роботі.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і окреме – в об'єкті виділяється його частина, яка є предметом дослідження, саме на нього спрямована основна увага.

У вступі також може бути сформульована гіпотеза дослідження.

На основі сформульованої проблеми, визначення об'єкту і предмета дослідження встановлюється мета дослідження.

Мета – це уявлення про результат, про те, що має бути досягнуто в ході дослідження. В якості мети дослідження в курсовій роботі необхідно сформулювати в самому узагальненому стислому виді той науковий результат, який має бути отриманий у результаті дослідження.

Після формулювання мети необхідно визначити **завдання** дослідження, які є описом етапів (проміжних результатів) її досягнення.

Характер завдань впливає з назв розділів і підрозділів роботи. Для формулювання їхнього змісту використовують дієслова: *визначити...*, *встановити...*, *охарактеризувати...*, *розробити...*, *виявити...*, *сформулювати...*, *розкрити...* тощо. Не слід писати «Вивчення...» і «Дослідження...», оскільки ці слова відповідають засобу досягнення мети, а не самій меті.

Кожне завдання повинно відобразитися в одному з параграфів теоретичного або практичного розділу. Усі завдання повинні відобразитися у змісті.

Методи дослідження. Перераховуються використані у курсовій роботі

теоретичні й емпіричні методи дослідження, коротко й змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим конкретним методом (*узагальнення психологічної наукової літератури з проблеми дослідження, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, моделювання; методика емпіричного дослідження*).

Наприклад, тема курсової роботи «Соціально-психологічні чинники формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної діяльності».

Об'єкт дослідження – професійна діяльність психолога.

Предмет дослідження – соціально-психологічні чинники формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної діяльності.

Мета дослідження полягає у розкритті змісту, структури, соціально-психологічних чинників формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної діяльності.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сутність професійної діяльності особистості.
2. З'ясувати зміст, структуру та основні види професійної діяльності психолога.
3. Визначити соціально-психологічні чинників та умови формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної діяльності.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано комплекс методів дослідження: *теоретичні*: аналіз, узагальнення, систематизація та інтерпретація наукових джерел стосовно соціально-психологічних чинників готовності майбутніх психологів професійної діяльності майбутніх психологів до здійснення професійної діяльності; *емпіричні*: надається перелік психодіагностичних методик, які використано для емпіричного дослідження даної проблеми.

Структура та обсяг роботи. Перераховуються усі структурні елементи курсової роботи із зазначенням про обсяг, кількість розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, та за наявності рисунків і таблиць, додатків.

Приклад.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (___джерел, у тому числі ___ – іноземною мовою. Повний обсяг роботи становить ___сторінок, основний зміст викладено на сторінках. Робота містить _____таблиць і ___рисунків.

Основна частина курсової роботи

Основна частина курсової роботи зазвичай складається з одного теоретичного і одного експериментального (практичного) розділів.

Кожен розділ складається з двох-трьох підрозділів і висновків по розділу. Формулювання розділів і підрозділів має бути чітким, коротким і в послідовній формі розкривати зміст курсової роботи. Неприпустимим є однакове формулювання назви курсової роботи і окремих розділів і підрозділів.

У першому (*теоретичному*) розділі подається огляд наукової літератури з

проблеми дослідження, відомості про проведені теоретичні і емпіричні дослідження різних науковців (вітчизняних та зарубіжних).

У другому (*експериментальному*) розділі автором курсової роботи обґрунтовується вибір напрямку й стратегії дослідження, розробляється загальна схема проведення емпіричного дослідження. Надається опис методик емпіричного дослідження, процедури їх проведення. Обраний емпіричний інструментарій повинен відповідати заявленій темі дослідження. Використовуючи стандартизовані методики дослідження, обов'язково необхідно робити посилання на джерела, звідки вони взяті. У разі самостійно розробленої анкети чи плану проведення бесіди, спостереження, доцільно описати їх повністю у відповідному підрозділі (*2.1 Методика та організація дослідження*).

Також у другому розділі описуються результати емпіричного дослідження. Аналіз матеріалу із залученням методів статистичної обробки даних наводиться в таблицях, діаграмах; здійснюється інтерпретація та узагальнення отриманих результатів дослідження. Розробляються (за необхідності) рекомендації щодо розвитку/формування позитивних властивостей досліджуваного явища (*наприклад, рекомендації для підлітків щодо розвитку асертивної поведінки*).

Кожен розділ має закінчуватися короткими висновками (обсягом 0,5-1 сторінка) про отримані результати у відповідності з завданнями дослідження.

Висновки до курсової роботи

У «Висновках» у стислій формі викладається основний зміст і результати проведеного теоретичного та емпіричного дослідження, які є відповідями на поставлені завдання дослідження та містять узагальнені результати розв'язаної автором наукової проблеми. Водночас вони не повинні повністю повторювати висновки до кожного розділу. Формулюючи загальні висновки, найбільш детально слід зупинитися на викладі результатів, які були отримані в експериментальній частині автором роботи, зазначаючи про можливість їх впровадження у практику. Об'єм висновків до 2-х сторінок.

2.2 Вимоги до оформлення таблиць та ілюстрацій

Таблиці і ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) необхідно представляти в курсовій безпосередньо після тексту, де вони згадані уперше, або на наступній сторінці.

Таблиці нумерують послідовно у межах розділу (за винятком таблиць, представлених у додатках). Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад «Таблиця 1.3» (третя таблиця першого розділу). Якщо в розділі курсової тільки одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Назву таблиці вказують над таблицею, друкують з великої літери, вирівнюють по центру сторінки. У разі переносу частини таблиці на наступну сторінку над нею з абзацного відступу пишуть: «Продовження таблиці Х.Х» або «Кінець таблиці Х.Х» без повторення її назви. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не

ставлять (Додаток Е).

Примітки до тексту і таблиць, в яких приводять довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному листі декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Примітка. Кореляція значуща на рівні * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$.

Ілюстрації (діаграми, малюнки, графіки) позначають словом «Рисунок», і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, представлених в додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рисунок 1.3 (третій малюнок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі курсової роботи представлена одна ілюстрація, то її нумерують за загальними правилами (Додаток б).

2.3 Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Список є переліком використаної в процесі підготовки курсової роботи літератури (25-30 літературних джерел). Цей список відбиває обізнаність здобувача вищої освіти в наявній літературі за темою дослідження. Список використаних джерел складається в алфавітному порядку за прізвищами авторів (спочатку література українською мовою, потім іноземна). У список не включаються ті джерела, на які немає посилань у тексті курсової роботи. У бібліографічному списку не повинно бути підручників.

Бібліографічний опис використаних джерел здійснюється за Національним стандартом України ДСТУ 8302-2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Додаток Ж).

Цитати наводять у лапках з обов'язковим наведенням посилання. Посилання оформляються таким чином: [8, с. 17], де 8 – номер джерела в списку літератури, 17 – номер сторінки, на якій розміщено цитований текст (якщо є пряме (дослівне) цитування).[8], де 8 – номер джерела в списку літератури (якщо немає дослівного цитування). Бібліографічний список має бути складений відповідно до діючих вимог.

2.4 Вимоги до оформлення додатків

За необхідності, курсова робота може мати додатки, які розміщуються на останніх її сторінках, нумеруються як продовження роботи, проте, не зараховуються до її обсягу. Для повноти і цілісності сприйняття роботи в додатки доцільно включати такий матеріал:

- використані в роботі тести і методики (стимульний матеріал, індивідуальні бланки);
- результати статистичних розрахунків в програмі SPSS;
- таблиці та ілюстрації допоміжного характеру.

Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком, але посередині рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ъ, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають з наступної сторінки.

За потреби текст додатків можна поділити на розділи, підрозділи, пункти й підпункти, які треба нумерувати в межах кожного додатка. Так, перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; Г.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Г; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д.

Рисунки й таблиці в тексті додатків нумерують у межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток, *наприклад*, рисунок Б.3 – третій рисунок додатка Б; таблиця А.3 – третя таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку один рисунок, одна таблиця, одна формула чи одне рівняння, їх нумерують, *наприклад*, рисунок А.1, таблиця Г.1.

У тексті роботи необхідно робити посилання на додатки. Додатки розміщують у порядку посилання на них у тексті звіту.

Приклад. Результати взаємозв'язку асертивності підлітків та показників міжособистісної взаємодії подано в таблиці А.1 (див. дод. А).

3. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Підготовка курсової роботи до захисту

Завершальним етапом є захист курсової роботи. До захисту не допускаються курсові роботи, структура, зміст та оформлення яких не відповідають вимогам; повністю або значною мірою запозичені (плагіат) роботи; роботи, у яких бракує наукової аргументації, численні мовностилістичні помилки; роботи, у яких не розроблено практичну частину (брак прикладів, що підтверджують теорію).

Для підготовки презентації на захист використовуються відповідні програми (Microsoft PowerPoint або аналогічні). Під час підготовки презентації потрібно звернути увагу на те, що презентація має супроводжувати доповідь (виступ) на захисті, а не замінювати її повністю. Текст на слайдах має підкреслювати або ілюструвати слова виступу. Недоречно промовляти все, що написано на слайді. Презентація має бути короткою (10–12 слайдів), чіткою, показувати тільки суть роботи.

3.2 Процедура захисту курсової роботи

Процедура захисту включає: доповідь студента про зміст роботи; запитання до автора; відповіді здобувача вищої освіти на запитання членів комісії із захисту курсової роботи; рішення комісії про оцінку роботи. Для захисту потрібно підготувати доповідь, роздатковий матеріал (за необхідності) та зробити презентацію.

Доповідь у формі виступу має висвітлювати такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни в теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях тощо. Доповідь не повинна перевищувати за часом 7–10 хвилин.

3.3 Критерії оцінювання курсової роботи

Рейтинг здобувача вищої освіти складається з балів, що отримуються за:

1. *Зміст* (50 балів) :

- відповідність змісту роботи обраній темі;
- наявність сформульованої проблеми;
- адекватність об'єкту, предмета, мети і завдань дослідження;
- визначення міри розробленості проблеми, що вивчається, в науковій літературі;
- посилання на наукову літературу по темі;
- адекватність методів дослідження об'єкту, предмету, меті й завданням дослідження;
- адекватне використання методів математичної статистики;
- відповідність висновків меті і завданням дослідження.

2. Дослідницька активність (10 балів).

Самостійність і ініціативність, особистий вклад: у вибір теми, формулювання, об'єкту, предмета, мети, завдань, методів дослідження, обробки емпіричних результатів, формулювання висновків.

3. Відповідність вимогам, що пред'являються до робіт цього типу (10 балів):

- обсяг: 25-30 сторінок основного тексту;
- вступ: актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження;
- 2 розділи (теоретичний, емпіричний);
- висновки кожного розділу;
- джерела літератури (з коректним оформленням списку і посилань);
- висновки до роботи (відповідають завданням).

4. Презентація (30 балів).

Повнота, чіткість і логічність викладу результатів дослідження. Володіння матеріалом. Відповіді на питання.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R = 50 + 10 + 10 + 30 = 100$$

Для отримання відповідних оцінок рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з Таблицею 3.1:

Таблиця 3.1

Сума балів за всі види навчальної діяльності (RD = Rc+Re)	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень. Вип. 1. 2019. URL: <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-01.pdf> (дата звернення 05.03.2021)
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Воляннюк Н.Ю., Ложкін Г.В., Колосов А.Б., Андрійцев Б.В. Психологія наукової діяльності: монографія. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського; Центр ДЗК, 2020. 352 с.
4. Калюжна Є. М. Методичні рекомендації до підготовки та захисту курсових робіт бакалавра зі спеціальності 053 «Психологія». Київ: ІПК ДСЗУ, 2019. 45 с.
5. Комар Ю.М., Попов О.І., Комар В.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К. 2018. 182 с.
6. Кононець М.О. Психологія лідерства : навч. посібн. Київ, КВІЦ, 2020. 252 с.
7. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія: навчальний посібник. Київ: НАВС, 2020
8. Мануал до атестації здобувачів вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів зі спеціальності 053 «Психологія» / Лушин П. В., Сухенко Я. В., Хілько С. О., Шевченко С. В. Київ, 2020. 92 с.
9. Методика наукових досліджень в психології: навч.-метод. посіб. / Н.Є. Гоцуляк, О.М. Шпортун. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2020. 152 с.
10. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностаї, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін.; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
11. Павлюченко Ю.М. Анісімова О.М., Войт Л.Л., Ткаченко В.С., Юрчишена Л.В. Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту курсової роботи. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. 28 с.
12. Положення про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ, 2020. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kpi.ua/regulations>
13. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу): навч. посібник [електронне видання]: / Сурякова М.В., Панфілова Г.Б., Склянська О.В. Дніпро: Середняк Т. К., 2021, 150 с.
14. Соціальна психологія : навч. посібн. / Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В., Блохіна І. О., Кононець М. О., Москаленко О. В., Боковець

- О. І., Андрійцев Б. В. Київ, 2019. 254 с.
<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf>
15. Соціальна психологія: навчальний посібник / В. М. Поліщук. Суми: Університетська книга (Україна), 2021. 271 с. ISBN 978-966-680-272-4
  16. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник / В. Ю. Підгурська, І. В. Голубовська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.
  17. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / уклад. О.В. Бабакова, З. О. Митяй, О.Г. Хомчак. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 151 с.
  18. Baron, R. A., & Branscombe, N. R. (2016). *Social Psychology* (14th ed.). Boston, MA: Pearson/Allyn and Bacon.
  19. Baumeister, R. F., & Bushman, B. J. (2016). *Social Psychology and Human Nature* (4th ed.). Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.
  20. Gilovich, T., Keltner, D., Chen, S., & Nisbett, R. (2019). *Social Psychology* (5th ed.). New York: W. W. Norton.
  21. Gruman, J., Schneider, F. W., & Coutts, L. M. (Eds.). (2016). *Applied Social Psychology: Understanding and Addressing Social and Practical Problems* (3rd ed.). London: Sage Publications.
  22. Heinzen, T., & Goodfriend, W. (2018). *Social Psychology*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
  23. Matsumoto, D., & Juang, L. (2016). *Culture and Psychology* (6th ed.). Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning.
  24. Shiraev, E. B., & Levy, D. A. (2016). *Cross-Cultural Psychology: Critical Thinking and Contemporary Applications* (6th ed.). New York: Routledge.
  25. Sighele S. *The Criminal Crowd and Other Writings on Mass Society*. University of Toronto Press, Political Science – 2018. – 496 p.
  26. Steg, L., Keizer, K., Buunk, A. P., & Rothengatter, T. (Eds.). (2017). *Applied Social Psychology: Understanding and Managing Social Problems* (2nd ed.). New York: Cambridge University Press.
  27. Vallacher, R. R. (2020). *Social Psychology: Exploring the Dynamics of Human Experience*. New York: Routledge.
  28. Zanna, M., & Olson, J. M. (Eds.). (2016). *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 54). San Diego, CA: Academic Press.

Тематика курсових робіт:

1. Психологічні особливості уявлень сучасної молоді про романтику і кохання.
2. Психологічні особливості прояву деструктивного лідерства.
3. Соціально-психологічні чинники дискримінації особистості.
4. Самооцінка особистості як чинник її статусно-рольової реалізації у студентській групі.
5. Комунікабельність як чинник соціально-психологічної адаптації першокурсників до умов навчання у ЗВО.
6. Самоефективність як чинник соціально-психологічної адаптації першокурсників до умов навчання у ЗВО.
7. Самооцінка як чинник стратегії поведінки особистості у ситуації конфлікту.
8. Специфіка соціалізації підлітків, які з батьками емігрували за кордон.
9. Соціально-психологічний клімат студентської групи як чинник успішності професійної підготовки спеціалістів.
10. Соціально-психологічний клімат студентської групи як чинник мотивації навчання студентів.
11. Соціально-психологічні чинники самотності особистості юнацького віку.
12. Соціальна тривожність як чинник успішності у навчанні студентів.
13. Соціально-психологічні чинники самоефективності особистості.
14. Асертивність як чинник міжособистісної взаємодії студентської молоді.
15. Психологічні особливості конформізму в студентській групі.
16. Особистісні чинники у виборі стратегій поведінки в конфліктах студентської молоді.
17. Прояви ефектів соціальної перцепції у студентів першого року навчання.
18. Особливості самопрезентації підлітків у соціальних мережах.
19. Психологічні особливості розвитку конкурентної взаємодії в студентському колективі.
20. Вплив вимушеної соціальної ізоляції на споживчу поведінку студентської молоді.
21. Психологічні особливості мотиваційної готовності до волонтерської діяльності студентської молоді.
22. Вплив гендерних стереотипів на характер міжособистісного спілкування студентів.
23. Механізми соціальної перцепції у інтернет-спілкуванні за допомогою візуальних мемів.
24. Особливості впливу стилю сімейного виховання на кар'єрні домагання в юнацькому віці.
25. Газлайтинг як вид психологічного насилля в навчальному колективі.
26. Вплив соціальних страхів на формування самоефективності у ранньому юнацькому віці.
27. Соціально-психологічні чинники формування міграційних установок сучасної молоді.
28. Когнітивна гнучкість як фактор стресостійкості студентської молоді.

29. Прояви деструктивного психологічного впливу у середовищі студентів ВЗО.
30. Психологічні особливості кар'єрних орієнтацій студентської молоді.
31. Етнопсихологічні особливості міжособистісного спілкування українців.
32. Роль сім'ї у формуванні українського національного характеру.
33. Особливості соціокультурної адаптації українців в інших країнах.
34. Насильство та жорстокість в українському медіа-просторі.
35. Механізм впливу пропаганди на психіку людини.
36. Вплив психологічних стереотипів на сприйняття змісту пропаганди.
37. Вплив натовпу на поведінку людини.
38. Роль ЗМІ на формування громадської свідомості.
39. Соціальні бар'єри в міжособистісному спілкуванні та способи їх подолання.
40. Формування авторитету в групі.
41. Чинники конфліктів у міжособистісному спілкуванні.
42. Особливості конфліктів у міжособистісному спілкуванні та шляхи їх подолання.
43. Соціально-психологічна адаптація особистості в новій групі.
44. Вплив різних стилів спілкування на ефективність комунікації.
45. Засоби ефективною самопрезентації особистості.
46. Вплив довіри й недовіри на взаємостосунки в групі.
47. Вплив рівня відповідальності особистості на її статус в групі.
48. Особливості формування гендерної ідентичності сучасної молоді.
49. Причини виникнення конфліктів в системі «викладач-студент».
50. Форми прояву та способи вирішення внутрішньоособистісних конфліктів студентів.
51. Розвиток комунікативної компетентності сучасної людини.
52. Психологічна сумісність в групі, її вплив на соціально-психологічний клімат.
53. Мотиваційні аспекти благополуччя/неблагополуччя людини в соціумі.
54. Феномен лідерства в неформальних групах.
55. Структура цінностей та уявлень про майбутнє в студентському віці.
56. Психологія споживацької поведінки сучасної людини.
57. Формування іміджу суб'єкта діяльності.
58. Стили вирішення міжособистісних конфліктів в студентській групі.
59. Психологічні чинники ставлення до інновацій.
60. Особистісні передумови агресивної поведінки.
61. Вплив альтруїстичної діяльності на спосіб мислення й сприйняття світу молодою людиною.
62. Психологічні особливості почуття самотності в юнацькому віці.
63. Соціальний інтелект як чинник психологічного благополуччя особистості.
64. Соціальний інтелект як чинник професійного становлення майбутнього психолога.
65. Психологічні особливості практичного інтелекту учнівської молоді.
66. Я-концепція як чинник формування професійної ідентичності здобувачів вищої освіти (майбутніх психологів).
67. Психологічні умови формування дружніх взаємин в студентській групі.
68. Психологічні особливості дружби в юнацькому віці.
69. Особливості проявів соціальних страхів у здобувачів вищої освіти.

70. Соціально-психологічні аспекти сміху.
71. Соціально-психологічні складові згуртованості студентської групи (учнівської групи).
72. Гендерні відмінності розуміння особистістю свого статусу в групі.
73. Розвиток моральної самосвідомості і моральної поведінки у молодших школярів.
74. Толерантність як чинник моральної поведінки підлітків.
75. Психологічні особливості поведінки осіб юнацького віку в умовах морального конфлікту.
76. Мотиви дотримання законів і моральних норм в юнацькому віці.
77. Соціально-психологічні чинники ризикованої поведінки учнівської молоді.
78. Гендерна дискримінація, її прояви в суспільстві.
79. Дослідження структурних компонентів Я-концепції (самооцінка, егоцентризм, соціальний інтерес тощо).
80. Місце ціннісних орієнтацій в утвердженні життєвих пріоритетів студентської молоді.
81. Дослідження стереотипу «фізичної привабливості».
82. Стереотипи краси як чинник тривожності самотніх жінок.
83. Вплив засобів масової інформації на гендерну соціалізацію особистості.
84. Чинники домашнього та гендерно зумовленого насильства.
85. Прояв феномену конформізму в малій соціальній групі.
86. Психологічні особливості конформної поведінки в юнацькому віці.

Приклади типових мовних засобів наукового тексту для зв'язку між реченнями і абзацами

Мовна функція	Мовні засоби
Структуризація тексту	Зрештою ...Далі ... Зупинимося детальніше на ... Наведемо декілька прикладів ... Надалі, в подальшому, згодом ...Необхідно зупинитися ... Необхідно розглянути ... Основні переваги цього методу полягають у ...Перспективи дослідження полягають у ... Перш, ніж перейти до ..., звернімося до ... Разом з тим ... Розглянувши ..., перейдемо до ... Спочатку, насамперед, передусім, щонайперше ...
Опис ствердження, доповнення, уточнення	З одного боку, ..., а з іншого - ...Зокрема, ... Особливо ... Переважно, здебільшого ...Разом з тим ... Так само і ... При цьому ..., при чому ...
Вказівка на причинно-наслідкові зв'язки	Адже ... До того ж ... З цієї причини ... Завдяки тому, що ..., завдяки цьому ...Залежно від ... Згідно з ... Однак ..., крім того ..., оскільки ... У зв'язку з ..., у результаті ..., внаслідок ...
Припущення	Припустимо, що ..., тоді ...Переважно, здебільшого ...При цьому ...
Цитування, наведення прикладів	За даними О. Прокопенко, ...На думку О. Прокопенко, ... Як пише/стверджує О. Прокопенко, ... Прикладом слугує ....
Класифікація, порівняння й зіставлення	..., а ... ... але ... Аналогічно ... З одного боку, з другого боку, ... Зіставлення засвідчує ... Із порівняння виходить, що ... Порівняно з ... Так само, як і ... Разом з тим ... Також ... У такий же спосіб ... Як порівняти ..., то ...Якщо ..., то ...

Узагальнення, підсумування	Здійснений аналіз дає змогу дійти висновку, що... Наприкінці відзначимо, що... Отже, ... Таким чином, ... Отримані результати свідчать про ... Підсумовуючи ... У результаті ...
-------------------------------	--

Приклади мовних кліше та мовних конструкцій для викладу змісту курсової роботи

Мовні кліше для викладу тексту в теоретичній частині курсової роботи

Проблема є мало розробленою і заслуговує на особливу увагу... Проблема заслуговує на особливу увагу...

Проблема не була об'єктом спеціального вивчення...

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання ... Можна виокремити досить значну кількість психологічних досліджень...

Аналіз проблеми свідчить про відсутність загальноприйнятого визначення поняття... Аналіз наукових праць, присвячених проблемі... свідчить про багатогранність та складність цього феномену...

Дослідники дійшли висновку...

На сьогоднішній день багато дослідників...

У сучасному науковому знанні все більше утверджується поняття... Отже, на сьогодні досить поширеною є думка про те...

У зв'язку з цим цікавими є результати дослідження... У цілому, можна констатувати, що...

У концепції П. Лушина цей феномен розглядається як... На думку Г. Ложкіна, під поняттям... розуміється...

Л. Мітіна, Г. Мітін поняття... визначають як... К. Ванерко тлумачить поняття... як...

У працях... висвітлюються проблеми...

Важливим також є дослідження А. Воронько щодо...

Крім того, привертають увагу дослідження... Подібної точки зору дотримуються...

Серед вітчизняних дослідників цієї проблеми слід, насамперед, указати на праці О. Бондарчук [34], Е. Скоробагатько [16], А. Пилипенко [24], які розглядають...

Окрім того, як підкреслює В. Музичко [45], можна говорити про особливості...

У контексті проблеми нашого дослідження привертають увагу також праці... в яких визначено, що...

Вивчаючи досвід зарубіжних авторів [34; 54; 62 та ін.], які визначають...

Водночас у більшості праць, на нашу думку, недостатня увага приділяється аналізу... Отже, незважаючи на певні відмінності в термінах... принципових відмінностей у розумінні змісту та структури (поняття..., явища..., феномена... тощо) немає...

Мовні кліше для викладу змісту в емпіричній частині курсової роботи

Метою констатувального експерименту було...

Відповідно до структури (досліджуваного явища) було визначено методичну базудослідження...

Отримані статистичні дані було проаналізовано...

Математичне опрацювання даних та графічна презентація здійснювалися за допомогою...

За допомогою опитувальника «...» можна визначити...Цей опитувальник дав змогу визначити...

Для дослідження... використовувався комплекс методик... На основі дослідження рівнів...

На першому етапі емпіричного дослідження ми поставили за мету...Аналіз результатів діагностики...

Як показав аналіз результатів дослідження,... У процесі дослідження було встановлено...

Як видно з табл. 2.1,...

З даних, наведених у табл. 2.2, бачимо, що...

У табл. 2.3 висвітлюється певна тенденція, а саме:... У таблиці 2.4 відображено, що...

Наступний крок у вивченні... передбачав аналіз результатів застосування методики... У більшості досліджуваних має місце низький та середній рівень розвитку...

Переважає кількість учасників експерименту... Було проведено аналіз відповідей...

Отже, можна констатувати... Отримані дані свідчать про те, що...

Установлено, що приблизно половина досліджуваних... Лише незначна кількість досліджуваних...

Привертає увагу той факт, що майже половина досліджуваних... Подібні результати отримано...

Виявлено цікаву закономірність... Визначено особливості прояву... Проаналізовано статистичні дані... Встановлено такі статистичні результати...

З'ясовано, що має місце певна закономірність...

За результатами дослідження можна припустити, що...

Щодо окремих проявів досліджуваного явища було встановлено, що...

Важливим моментом нашого дослідження стало визначення...

Результати дослідження дали змогу встановити... Наступним етапом дослідження стало вивчення...

Це підтверджується й даними, отриманими за опитувальником...

На наступному етапі констатувальної частини емпіричного дослідження було проаналізовано...

Водночас привертає увагу той факт... Так, зокрема, простежується...

Загалом, аналіз результатів дослідження дав можливість виявити... Отже, можна говорити про те, що...

Узагальнення результатів дослідження... дає можливість...

Мовні кліше для опису результатів математичної статистики

За результатами кластерного аналізу...

За результатами кореляційного аналізу...

Виявлено середній прямий (слабкий обернений, сильний прямий) кореляційний зв'язок між ... та ...

За результатами дослідження виявлено статистично значущі відмінності... У цілому, не виявлено статистично значущих відмінностей...

За критерієм також проаналізовано особливості...

Завдання кореляційного аналізу полягає в дослідженні зв'язків між ... Рівень статистичної значущості (достовірності) результатів...

Частотний аналіз засвідчив...

Норми та принципи академічної доброчесності

У Законі України «Про освіту» закріплено основні положення щодореалізації принципів академічної доброчесності в закладах освіти.

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Академічна доброчесність визначається як сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень [ст. 42].

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення наджерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики, джерела інформації [ст. 42].

Наведено типи порушень академічної доброчесності:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних, фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; фальсифікація – свідомо зміна, модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу, наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, організації освітнього процесу; формами обману є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг, будь-яких інших благ матеріального, нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі; необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти [ст. 42].

Видами **академічної відповідальності** здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності є: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім

осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання [ст. 42].

Особа, стосовно якої порушено питання про порушення академічної доброчесності, має право: ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження; особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності; знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності; оскаржувати рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду [ст. 42].

Зразок оформлення титульного аркушу курсової роботи

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
(назва навчального підрозділу)

Кафедра загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

НАЗВА РОБОТИ

Курсова робота з соціальної психології

Студента (ки) _____
(прізвище та ініціали)

курсу _____

групи _____

спеціальності _____

Керівник _____

_____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

20____рік

ДОДАТОК Д

Приклад оформлення змісту курсової роботи

Тема курсової роботи «Психологічні особливості соціальної відповідальності студентської молоді»

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	6
1.1 Науково-теоретичний аналіз понять «відповідальність», «соціальна відповідальність» у вітчизняних та зарубіжних джерелах	6
1.2 Психологічні особливості соціальної відповідальності особистості на різних етапах онтогенезу	9
1.3 Структура та психологічні властивості соціальної відповідальності студентської молоді	12
Висновки до першого розділу	15
2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	16
2.1 Методика та організація дослідження психологічних особливостей соціальної відповідальності студентської молоді	16
2.2 Аналіз результатів дослідження вияву структурних компонентів соціальної відповідальності студентської молоді	20
2.3 Психологічні рекомендації для студентської молоді щодо розвитку їх соціальної відповідальності	25
Висновки до другого розділу	28
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	35-40

Приклади оформлення таблиць, рисунків

Таблиця 1.1

Психологічні особливості розвитку емпатії у психологів різної статі

Стать	Рівні емпатії досліджуваних, у %			
	дуже низький	занижений	середній	дуже високий
Жінки	–	47,4	50	2,6
Чоловіки	24,1	55,2	20,7	–
Загалом	10,4	50,7	37,3	1,5

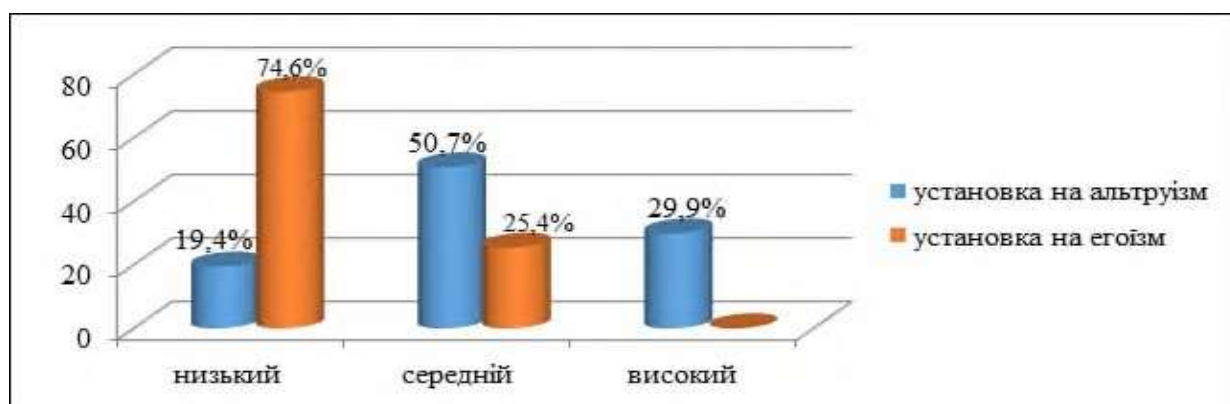

Рисунок 2.1 – Рівні сформованості соціально-психологічних установок «альтруїзм», «егоїзм» у підлітків

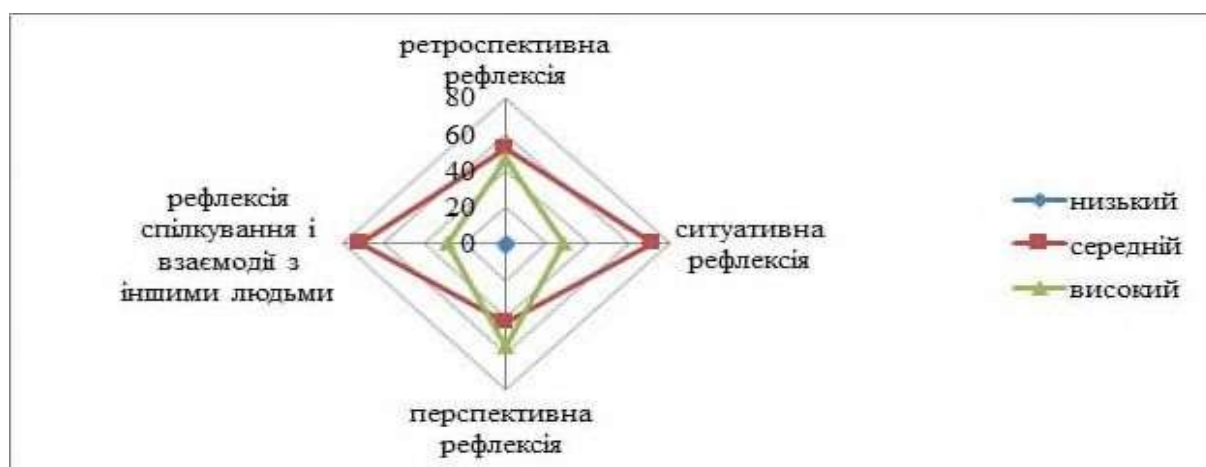

Рисунок 2.2 – Показники спрямованості рефлексивності у майбутніх психологів

ДОДАТОК Ж

**Приклади оформлення використаних джерел за ДСТУ 8302:2015
«Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»**

Таблиця 1.2 – Приклади оформлення використаних джерел різних типів

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Київ:ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. 3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2003. 542 с. 4. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с. 5. Гурманова Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2017. 193 с.
Два автори	1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 120 с. 3. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с. 4. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с. 5. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с.
Три автори	1. Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2016, 2017. 412 с. 2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А. С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с
Чотири автори	1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т. С. та ін. Київ, 2015. 82 с.
П'ять і більше авторів	1. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2017. 264 с. 2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с. 2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.
Без автора	1. Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с. 2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.

	<p>3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Тарнавського. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с.</p> <p>4. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачево : МДУ, 2018. 226 с.</p> <p>5. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всевітньої історії НАН України, 2017. 319 с</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с.</p> <p>2. Безруков В. Д. Поэзия : в 2 т. / ред. изд.: Л. Г. Мороз, А. Г. Мягченко; авт. вступ. ст. А. В. Сипина. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2016. Т. 2. 206 с</p>
Автореферати дисертацій	1. Митрошин О. Г. Казкотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2020. 40 с.
Дисертації	Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>2. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с.</p> <p>3. Питання соціального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 5. С. 430–443.</p>
Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті) розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, курсивом).	
Частина видання: книги	<p>1. Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом</i> : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212.</p> <p>2. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. <i>Педагогіка</i> : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195-19.</p>
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	<p>1. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей I Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335.</p> <p>2. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i> : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p>
Частина видання: продовжуваного видання	<p>1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формування // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонок. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p>
Частина видання: періодичного	1. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.

видання (журналу, газети)	2. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe ₂ . <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i> . 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.
Електронні ресурси	<p>1. Україна очима дітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Хміль А. А. Функції державної служби за законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2016. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науковопедагогічної системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006</p>